

ปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับการรักษาด้วยการผ่าตัด

ศิริพรรณ ปิติมานะอารี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับการรักษาด้วยการผ่าตัด (PREDICTED FACTORS OF QUALITY OF LIFE IN FAMILY CAREGIVERS OF SURGICAL ONCOLOGY PATIENTS)

ศิริพรรณ ปิติมานะอารี 4536562 RAAN/M

พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ยูพาพิน ศิริโพธิ์งาม, D.S.N. (Adult Health Nursing),
อรสา พันธุ์ภักดี, พย.ค.

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงบรรยายครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายสถานการณ์ความเครียด ระดับความเครียด วิธีเผชิญความเครียด แรงสนับสนุนทางสังคม และคุณภาพชีวิตของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับการรักษาด้วยการผ่าตัด โดยใช้ทฤษฎีความเครียดและการเผชิญความเครียดของลาซารัสเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง กลุ่มตัวอย่างเป็นญาติผู้ดูแลหลักของผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับการรักษาด้วยการผ่าตัดจำนวน 85 คนที่พาผู้ป่วยมารับการตรวจที่แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลระดับตติยภูมิแห่งหนึ่งในประเทศไทย การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้หลักการพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยสัมภาษณ์สถานการณ์ความเครียดจากการให้การดูแล ตามแนวคำถามที่เตรียมไว้ และบันทึกทบทวนขณะสัมภาษณ์ พร้อมทั้งให้ประเมินระดับความเครียด และให้ตอบแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล การเผชิญความเครียด แรงสนับสนุนทางสังคม และคุณภาพชีวิต ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์ความเครียดจากการดูแลของญาติผู้ดูแลแบ่งเป็น 5 ประเภท คือ สถานการณ์ความเครียดที่เกี่ยวกับ 1) การตอบสนองความต้องการด้านร่างกายให้ผู้ป่วย 2) การเผชิญกับอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงของผู้ป่วย 3) การเผชิญกับโอกาสสูญเสีย 4) การปิดบังไม่ให้ผู้ป่วยรู้ว่าเป็นมะเร็ง และ 5) ปัญหาด้านเศรษฐกิจและภาระงานที่เพิ่มขึ้น ระดับความเครียดของญาติผู้ดูแลอยู่ในระดับปานกลาง ญาติผู้ดูแลใช้วิธีการเผชิญความเครียดทั้งด้านการเผชิญหน้ากับปัญหา ด้านจัดการกับอารมณ์ และด้านบรรเทาความเครียดร่วมกัน โดยมีสัดส่วนของการเผชิญหน้ากับปัญหามากที่สุด ญาติผู้ดูแลได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมมากที่สุดจากสมาชิกในครอบครัว บุคลากรทางการแพทย์และบุคคลใกล้ชิดตามลำดับ และรับรู้คุณภาพชีวิตในระดับค่อนข้างดี ภายหลังจากควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอายุและระดับการศึกษา แรงสนับสนุนทางสังคม และระดับความเครียดเป็นตัวแปรที่สามารถทำนายคุณภาพชีวิตของญาติผู้ดูแลได้ร้อยละ 12.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลจากการศึกษานี้สามารถใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของญาติผู้ดูแลเมื่อต้องเผชิญกับความเครียดที่เกิดจากการดูแลผู้ป่วย และใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลลัพธ์ของญาติผู้ดูแล

PREDICTED FACTORS OF QUALITY OF LIFE IN FAMILY CAREGIVERS OF SURGICAL ONCOLOGY PATIENTS

SIRIPHUN PITIMANA-AREE 4536562 RAAN/M

M.N.S. (ADULT NURSING)

THESIS ADVISOR: YUPAPIN SIRAPO-NGAM, D.S.N.(ADULT HEALTH NURSING), ORASA PANPAKDEE, D.N.S.

ABSTRACT

This descriptive study aimed to explore the stress situations, stress level, coping, social support, and quality of life in family caregivers of surgical oncology patients. The Lazarus' stress, appraisal, and coping theory was used to guide this study. The purposive sample consisted of 85 caregivers of surgical oncology patients at one tertiary hospital in Thailand during September to November 2004. All the subjects volunteered to participate by completing the demographic of caregivers, the Jalowiec Coping Scale (JCS), Social Support Questionnaire, and Quality of Life Index. The situations of stress and stress level were collected by using semi-structured tape recorded interviews. The qualitative data from interviewing were analyzed by using content analysis, while the quantitative data were analyzed by using Pearson' product moment correlation coefficient, and Stepwise multiple regression.

The result showed that family caregiver's stress situations from caregiving can be described as 5 categories; helping patients with physical care; managing patient's emotional change; facing loss of the patient; being unable to tell the patient that he/she has cancer; and managing economic problems. The stress level was moderate. The caregivers used both confrontive, emotional, and palliative coping. The proportion of coping strategies used from highest to the lowest were confrontive, palliative, and emotional strategies. The caregivers received the most support from family members, health care professionals, and friends, respectively. The caregivers perceived fairly good level of quality of life. Social support and level of stress accounted for 12.8 percent of the variance of perceived quality of life in caregivers of surgical oncology patients after adjusted for the effect of age and education level ($p < .05$). The result can be used to plan for enhancing quality of life in family caregivers when facing stress situation and used as guide to evaluate caregivers' outcomes.

**KEY WORDS: CAREGIVERS / STRESS / COPING / SOCIAL SUPPORT /
QUALITY OF LIFE / SURGICAL ONCOLOGY PATIENT /
CONTENT ANALYSIS**

173 P.